СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 59. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 16. березня 1942. No. 59. Jersey City, N. J., Monday, March 16, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

„Їжаки" і „Колючки" що Спинюють Офензиву

Лондонський кореспондент „Юнайтед Прес" обговорює вигляди Советів у весняній офензиві, яку вони вже розпочали. Він каже, що німці втратили на советськім фронті до двох мілїонів вояків, та що Совети доказали великого діла, коли змогли вдержати німецьку офензиву на Москву та відбити на протязі трьох місяців зими яку десяту частину втраченої території. Але, каже кореспондент, відступ Гітлера не можна рівнати до відступу Наполеона в 1812. році, бо німецький фронт держиться і німці ще мають в своїх руках важні стратеґічні пункти. Це, каже він далі, завдячують німці новому способови оборони, отим укріпленим „їжакам" і „колючкам", себто невеличким позиціям, чи навіть селам, які дуже тяжко здобути, бо сильно укріплені. Повстанчі советські загони вправді дістаються в глиб краю, далеко поза ті „їжаки" і „колючки", але більша армія не може цього робити. Ось і тут причина, чому німці вдержались в дефензиві й задержали ще досі значну територію і важні стратеґічні пункти. Тепер советським наступаючим арміям треба усунути спершу ті „їжаки" і „колючки", а тоді офензива зможе піти скорішою ходою. Кореспондент ще подає, що якби не було але це вже факт, що советські війська зробили величезну прислугу Аліянтам, що поставили німцям сильний опір та знищили так багато їхньої сили.

УКРАЇНЦІ ЩОРАЗ ГОСТРІШЕ ВІДНОСЯТЬСЯ ДО НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

ЛОНДОН. — Дво-тижневик „Фрі Юроп" з 13. лютня ц. р. подає, що серед українців в Східній Галичині та на Великій Україні повстають поважні проти-німецькі настрої. Після німецької окупації тих земель, пише цей журнал, прихильники створення Великої України були про-німецького наставлення. Одначе, коли німці показали свою неохоту до творення української держави, ентузіязм українських націоналістів почав нагло остигати. Німці не заперечують ось тих змін, що зайшли серед українських націоналістів, але приписують їх діяльності советських аґентів. Тому то вони усунули ґубернатора Східної Галичини, Ляша, а на його місце назначили Вехтера, що був окружним „ґавляйтером" в Західній Галичині. Думають, що він „поправить" ситуацію.

„БАНДЛС ФОР АМЕРІКА"

Це є така орґанізація, що має головну кватиру під ч. 475 Пята евеня в Ню Йорку. Вона займається збірками, щоб мати фонди для поліпшення життя американських вояків і моряків. Вона також допомагає родинам бідних американських вояків. Що праця цеї організації тішиться загальною симпатією, видно найкраще по тому, що в короткому часі вона поширила свою діяльність на 46 американських стейтів, а існує вона від часу японського нападу на Перл Гарбор, значить недовго. Ще тільки два стейти не є обняті цею організацією. Це Невада і Вест Вірджінія.

ДОБРЕ ВІДПОВІДАЮТЬ

В Оренджі, Ню Джерзі, рада, що займається розподілом ґумових опон, оповістила, щоб не шукати в цеї ніяких полекш у цій справі, бо не буде для нікого ніяких привилеїв. Упривилейованою буде тільки — армія і фльота, каже рада.

Нагромаджувати Товари, Значить Спричиняти Хаос й Інфляцію

Всі бояться інфляції. Ніхто її собі тут не бажає, а уряд робить усе можливе, щоб до неї не допустити. Та щоб її не було, в тому можуть багато допомогти консументи, згідно з тим, що подає „Індостріел Нюз Рівю". Накопичування по домах товарів, кажеться там, це найпевніша дорога до інфляції. Бо нагло не стає товарів, а консументи залякані таким явищем, домагаються щораз нових, хоч їх мають повно в хаті. Це спричиняє хаос в продукції і підносить непотрібно ціни. І то без потреби, бо так є, що ніхто не повинен лякатись, що буде голодувати, бо не стане поживи. Цілком певно стане в нашому краю для кожного того всього, що є конечно потрібне для життя. Тому не слухаймо тих поголосок, що ширять паніку, що не буде що їсти, чи в що вбратись... Такого в Злучених Державах цілком певно не буде.

ГОЛ ПРОТИ ВОРОЖНЕЧІ МІЖ СЛОВЯНАМИ В АМЕРИЦІ

Секретар стейту Кордел Гол вислав до орґанізаторів Американсько - Словянського Конгресу листа, в якому висловив погляд американського уряду на цю акцію. Згадуючи, що тепер Америка знаходиться у війні, секретар стейту Гол пригадує, що головним завданням згаданого конгресу повинна бути допомога американському урядови виграти війну. Він перестерігає, щоб конгрес не займався жадними спірними політичними чи расовими питаннями, що відносилисяб до будучности Східної Европи і взиває, щоб всі зусилля зосередничити на пекучі проблеми Америки. Згаданий конґрес має відбутись в днях 25. і 26. квітня ц. р. в Дітройт, Міш.

ФАШИСТИ МІЖ ПОЛЯКАМИ

Що такі є, і то в Америці, про це пише „Поліш Джу" з лютого. До ґрупи польських фашистів зачисляє він бувшого польського міністра Матущевского, що тепер перебуває в Америці.

ЗАГАДКА ЗА КИЇВ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — „Трібюн де Женев" з 20. листопаду 1941. р. помістив допис свого кореспондента, що був в Києві, п. з. „Відвідини столиці України, де большевики умістили тисячі бомб з опізненим вибухом". З розмови з заступником посадника міста кореспондент довідався, що управа міста має 10 відділів, які обнимають всі головні галузі суспільного життя. Управа поборює великі трудноці, бо большевики, відступаючи, все нищили. Бюро заступника мусіло тричі міняти осідок, бо в дотичних каменицях було викрито міни. В Києві викрито 10,000 советських мін. Одну з них знайдено в музею Леніна, а другу (7.5 тони) в славному підземному монастирі, Печерській Лаврі.

ВИСЛАЛИ 460,000 ПОЛЯКІВ НА РОБОТИ В УКРАЇНУ

ЛОНДОН. (Ройтер). — Подають, що німецькі власти вислали на примусові роботи в Україні 460,000 поляків, переважно селян, забраних зо Східної Галичини.

АМЕРИКО! ПРОБУДИСЬ!

Під таким кличем веде кампанію нюйорський „Ворлд-Телеґрем". Виходить зо заложення, що в Америці ще не здають собі добре справи з того, що нам грозить, якщоб ми програли війну.

„Не Віддамо Землі -- Так Нам Боже Допоможи!", Кажуть Поляки Про Українські Землі

Це мав би бути клич американських поляків, якщоб вони хотіли послухати ради редактора польського денника „Нови Сьвят" і зачати кампанію, щоб Злучені Держави вже тепер заявились за те, що Польща дістане назад давні границі на сході, або іншими словами, що дістане знову українські й білоруські землі. „Нови Сьвят" затривожений тим, що пише лондонський „Таймс", а зокрема, що пише в „Лайф" сер Стафорд Крипс, що навіть не припускають того, щоб Польща могла ті землі наново дістати. Вони пишуть, що Польща побільшила свого часу свою територію „коштом Росії"...

Найгірше болить „Нови Сьвят" те, що польські міністри в Лондоні мовчать і не протестують проти таких писань і не домагаються вже тепер від Росії, себто від Сталіна, щоб він запевнив Польщі давні границі. Про те, що булоб по демократичному запитати нарід тих територій, чого він собі бажає польсько-американські „демократи" не згадують. Вони бачать Сталіна, Крипса, Сікорского; усіх бачать, тільки не бачуть українського народу, чи білоруського, що живе на тих землях, яких судьбою вони бідкаються.

ЖИДИ В ДОПОМОГУ РОСІЇ

„Рошен Вор Реліф, Інк.", що видає в Ню Йорку спеціяльний бюлетен, подає у виданню за березень, що жидівські допомогові й братські організації рішили на своїх нарадах у Ню Йорку, дня 22. лютого, зібрати на протязі року для згаданого комітету на воєнну допомогу Росії $1,000,000.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

КУДИБ МИ ЗАЙШЛИ?

ДИСКРИМІНАЦІЯ В ПРАЦІ МОЖЕ ЗНИЩИТИ ВОЄННІ ЗУСИЛЛЯ

В „Американськім Федералісті" за лютий, місячнику Американської Федерації Праці, М. Етридж, голова Президентського Комітету для Справедливого Трактовання у Заняттах, дає відповідь на таку важну проблему:

Припустім, що пять міліонів американських нігерських робітників виключені з економічного життя, що десятки тисяч мексиканців на південнім заході та орієнтальців на Пацифічному побережжі позбавлені праці, та що всі робітники з іменами, що звучать по чужому, позбавлені заробітку на прожиток.

Припустім, що ми усунулиб силу і розум плянтаційних робітників, фабричних робітників, моряків, робітників в білих ковнірчиках, фахових механіків.

Кудиб ми тоді зайшли?

Етридж відповідає, що слабо випалиб тоді жнива, що достава мяса й риби впала би майже зовсім, що предмети одягу сталиби фактично музейними річами, що виробництво цукрових буряків теж впалоб, а свіжа ярина зниклаб з ринків.

В деяких місцевостях, каже він, не булоб вистарчальної скількости молока і молочних продуктів. Ми не малиб ні вугілля, ні заліза у вистарчальній скількости навіть для наших нормальних потреб. Не моглиб ми мати надалі навіть добре випраної білизни. Тисячі ресторанів булиб без необхідної помочі.

Він казав, що хоч подібна картина виглядає на фантастичну, погубні наслідки дискримінації при праці, однаково для країни і для дискримінованих осіб, не повинні бути зменшувані.

Якщо одна меншинна ґрупа є позбавлена можливости працювати, твердить Етридж, то це тільки питання часу, коли підпадуть дискримінації інші меншинні ґрупи. Наколи досить ґруп впаде жертвами, тоді загальна скількість потерпілих меншин буде значною частиною всієї продуктивної людської сили.

А як виключити цю поважну людську силу, то це означатиме, що наше воєнно-продукційне зусилля — на яке ми витрачаємо біліони — буде позбавлене великої частини людських запасів, без яких неможливо виробляти боєві машини, годувати вояків, або пускати в рух кораблі й літаки.

М. Етридж вказує, що екзекутивне розпорядження президента Рузвелта з останнього червня, яке закликає до „повної участи в оборонній програмі всіх осіб, без огляду на расу, віру, кольор або національне походження", ясно визначило урядову політику по відношенню до дискримінації при праці. Комітет, на чолі якого він стоїть, має завданням помагати в переведенні того розпорядження.

Я хотів би сказати — заявив Етридж — що наслідком самого виложення політики президентом, вона є загально принятою. Та проте ще є райони та місцеві відношення, в яких є поважні і гуртові дискримінації. Все ще є працедавці, які не мають поняття про принципи, на яких ця країна стоїть. На жаль, також все ще є юнії, які не приймають до себе своїх ближних через колір шкіри.

Пояснюючи краєву політику, яка виключає дискримінацію у воєннім змаганні, М. Етридж заявив, що вона може бути означена як використання найбільшої продуктивної сили американських робітників на основі здібности з метою, щоб країна могла найбільше випустити матеріялів, потрібних для перемоги, та в той же час зміцнити народню єдність і мораль, держачи двері можливостей відкритими для всіх верств населення.

Ми є втягнуті — казав він — у змагання, в якому кожна рука, яка може керувати машиною, повинна бути використана. Змагання, в якому кожний фаховий та льояльний робітник повинен мати можливість брати участь. Перешкоди при принятті на працю, які основані не на відповідности, є відмовленням нас самих від повного використання нашої людської сили. А ще поважнішим є факт, що це наносить шкоду народній моралі.

Це є тотальна війна, а все, що не йде в парі з цею думкою, є близьким до зради. Ми не можемо ґрати на руку Гітлера і Японії, потураючи расизмові й упередженням в той самий час, як намірюємося знищити ці недемократичні ідеї, каже Етридж.

Це є нашим завданням, так само як нашим обовязком, давати працю всім і у воєнній індустрії, і урядовій, після твердої американської засади про справжню вартість і заслуги, а не керуватись штучними перепонами щодо раси, віри, кольору або національного походження.

Це є нашим завданням виконувати розпорядження президента завзято та з повним розумінням, що воно представляє тільки основну справедливість та основну гідність в країні, яка називає себе християнською та демократичною.

КОБИ ТАК ПОСЛУХАВ НАУКИ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОФЕСОРА!

В москвофільській газеті „Правда", що виходить у Філядельфії, розписується тепер дуже часто й широко старий москвофіл В. П. Гладик. Недавно помістив ряд статтей, звернених проти українського руху, яких позавидувалиб йому найгірші україножери з найтемніших царських часів, коли то нищено всякими способами кожне українське слово й кожну згадку про Україну. Пишучи про потребу поширення між нашим народом в Америці вивчення „русского язика", Гладик зараховує українську мову до „нарічя" чи „піднарічя". Та цікаве те, що дораджує своїм читачам брати собі приклад проф. Кленеса Менінґа з Колюмбійського університету в Ню Йорку, що то знає російську мову так добре як родовитий „русскій", хоч сам є з англо-саксонського походження. Так дійсно є. Це ми знаємо. Але требаб порадити п. Гладикови, щоби пішов до проф. Манінґа і запитав його, що він думає про українську мову як самостійну. Міг би піти теж і до багатьох інших американських учених і запитати про це, а вони певно його повчилиб, чому ця мова є самостійна й літературна. Але де таким москвофілам як Гладик, до того, щоб бажати пізнати дійсну правду! Вони вже до загину зістануть тими, що розпинають гірше ворогів той нарід, з якого вийшли.

У тій самій „Правді" (з 3. березня) є ще згадка про те, як то з Галичини поїхала москвофільська ґрупа до Росії на ювилей Пушкина, найбільшого російського поета. Отже як один з членів тої галицької делеґації зачав складати привіт, тоді встала якась „почтенна дама" і запитала: А це що за англієць тепер говорить? Очевидно, що галицький москвофіл говорив так, як говорить нарід в Галичині та цілій Україні, себто українською мовою. Та для московки це була — англійська мова. Вона її ніяк не могла зрозуміти.

НІМЦІ ВІДДІЛЯЮТЬ ПОЛЯКІВ ВІД УКРАЇНЦІВ

ЦІРІХ (Швайцарія). — (ОНА). — Мадярська газета „Маґярзаґ" доносить, що німці „плянують перенести поляків з чисто українських територій" до одного замкнутого місця. Причиною такого відділення має бути це, що це „буде мати додатній вплив на настрої українського населення". Та по правді буде так, що на місце поляків прийдуть німецькі кольоністи.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—